

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 22. aprila 1863. ~

Gospodarske stvari.

Kako je z govejo kugo na dalje.

Žalostne novice je dobila ljubljanska c. k. deželna vlada pretekli teden iz Hrvaškega. Ko ji je malo popred c. k. dež. general-komanda iz Zagreba vediti dala, da se je v vojaški granici goveja kuga na novo v več vašeh prikazala in zlasti v sluinskem okraji, ki je sosednjen s kranjsko deželo, je 11. t. m. pisalo tudi kr. zagrebško deželno namestništvo iz Zagreba, da brž ko ne iz vojaške granice se je kuga spet pritepla v Luzino, ki je vas zagrebške županije, in da je ondi izmed 549 goved napadla 17, med kterimi jih je 7 poginilo, 3 so pobili, 2 ste se ozdravile, 5 pa jih je tedaj še bolnih bilo. Po gori omenjenem pismu c. kr. general-komande zagrebške razsajate tudi v Bosni goveja kuga in vrančna bolezen čedalje huje.

Iz poslednjega pisma kralj. deželnega namestništva zagrebškega se pozveda, da je goveja kuga v ribniškem in severinskem okraji zagrebške županije se pokazala in da so zato živinski sejmi v Karlovcu in v okraji Banije, Ozalja, Krašića, Ribnika in Severina prepovedani.

Telegram c. kr. deželne vlade tržaške na vlado kranjsko od 20. dne t. m. naznanja, da v Novemgradu (Castelnuova) na Primorskem je dvoje goved zbolelo za govejo kugo, brž so jih pobili in mesto zaperli. Žuga tudi kranjski deželi od te strani nevarnost.

Na Kranjskem se je, kakor smo se bali, goveja kuga res tudi v Preloki v črnomeljskem kantonu pri tistem gospodarju prikazala, pri kterem je Štefan K. iz Sela s svojim bolnim volom čez noč ostal in mu tako njegovo živino okužil. V Balkovce, ne deleč od Preloke, pa se je kuga zatrosila tako-le: Prva dva vola, ko sta nekoliko zbolela, je gospodar v Preloki zaklal in meso razprodal. Kupil ga je tudi neki gospodar v Balkovcah; ko gospodinja po navadi meso umije, preden ga je kuhati dala, vlije to vodo v pomivnik, in domača krava dobi te pomije piti, pa kmali zbolí za kugo. — Vse bolne pa tudi zdrave živinčeta okuženih hlevov so sicer pobili, in vse se je brž storilo, kar postava velevala; al še bo težje zdaj ustaviti kugo, ker vsak vidi, kako lahko se trosi kužnina — celó po pomijah.

Čujte čujte, gospodarji, na vse; ubogajte zvesto vse tudi najmanjše stvari, da se odvrne še večja nadloga!

Kako drevje in grmovje sadé na Krasu okoli cesarskega kobilstva.

Že pred več leti so nekoliko krajev obsadili s hrastovim semenom, da bi izredili sčasoma gojzd. Al po-

kazalo se je, da v plitvi zemlji je velika vročina posmodila mlade rastlike, če jih ni zamorila prevelika trava. Skusili so potem mlado hrastičevje, smrečje itd. saditi, pa tudi tega mladega lesa je pokončala silna vročina veliko, čeravno se je več tisoč teh drevesc ohranilo. Zdaj so začeli drugače in prav na veliko mero. Poldrugi ali dva čevlja visoke bukve in breze ali enoletne hrastiče, smreke, jelke itd. posadé v lončke, ki tudi odzunaj niso pocinjeni (lošeni); te lončke denejo, bukve skupaj, hrastiče skupaj itd., v drevesno sadišče (vrtno šolo) povrsti v grêde, ktere potem pokrijejo ali z mahom ali suhim listjem, da sončna vročina ne more preveč do korenin. Eno leto ostanejo te drevesca na tem mestu, kjer se sponašajo večidel dobro. — Drugo leto jih presadé v zemljo, tako, da korenike s celo kepo pridejo v zemljo. Da se mlade smrečice, jelke, hrastiči ne posušé, jih postavijo na širi vogle na priliko tako-le, da na vsaki

hrastič, smrečica ali jelka. Bukve ali breze se pa za nič družega ne sadé kakor ali breza, v sredo pa zato, da ker imajo že več listja, senca njih zemljo bolj vlažno drži za hrastje in hojovje. Čuda lepo raste potem to drevje. Sila veliki prostori so že tako zasajeni, in vsako leto jih več tisoč sadé in presajajo. Da so take zasadbe tudi očesu prijetne, se povsod, kjer je zemlja za to, dreveredi ali aleje napravljajo že z večim in starejšim gojzdnim drevjem, sicer pa z grmovjem vsake sorte, da cvetje ali sadovi njegovi okó razveseljujejo.

To naznanjam zato, da svet vidi, da Kras z lesom in grmovjem zasaditi je le po tej poti mogoče, ne pa, da se kar naravnost drevje zasadi kakor drugod, ktero prvo leto hira, potem pa odmrje, ker korenike nimajo vlage.

M.

Židorejcom.

Ker utegne letos ponočni mraz prezgodnje murbino listje še popariti, naj bi se seme židnih črvičev zadrževalo v mrzlih pa suhih hramih, da črviči ne izlezejo prezgodaj.

Natoroznanske stvari.

Nekaj o luni.

Spisal Ogrinc Viljem.

IV. Fizična (naravna) podoba lune; — lunina površina.

(Dalje.)

§. 25. Najbolj čudne prikazni so nam „brazde“ (Rillen), ozke, globoke grbe, navadno ravnočrtne. Do sedaj jih poznamo 90. Najprvi jih je našel Schröter (leta 1788). Vidiijo se nam svitle proge, včasih črne